"సృష్టినిజం"

ద్విభాష్యం రాజేశ్వరరావు

గాజు గొట్టంలో ఎర్రగా మెరుస్తున్న మందు !

జీవం నింపుకొన్నట్లు సన్నని కదలిక !

గాజు గొట్టం పగులగొట్టిన చప్పుడు !

జీవితంలోని చివరి అధ్యాయంలా నిరాశకు ప్రతీకగా వెలుగుతున్న దీపకాంతిలో, జీవం సిరెంజిలోకి దిగుతున్న నిశ్శబ్దపు ధ్వని !

గదినిండా జీవంలేని వెల్తురు. గదిలో మంచంమీద జీవం మిగిలిన తండ్రి ! జీవితపు చివరి అంకంలో నిలబడి మృత్యువుతో సాగిస్తున్న పెనుగులాట ఆయాసరూపంలో కనిపిస్తోంది. ఊపిరి అందక ఆయన వక్షం ఎగిరెగిరి పడుతోంది !

రక్తం గూడుకట్టుకున్న కళ్ళతో తండ్రివంకే చూస్తున్నాడు శంకరం! బెదిరిపోయిన లేడిపిల్లలా. తండ్రి మంచానికి దూరంగా నిలబడ్డారు తమ్ముళ్ళిద్దరూ! వాళ్ళ కళ్ళనిండా నీళ్ళు ! ముఖంనిండా దైన్యం! గుండెలనిండా గుబులు! అమ్మ, గదిలో ఒక వారగా నిలబడి నిశ్శబ్దంగా రోదిస్తోంది. అమ్మకొంగు పట్టుకొని భయం భయంగా చూస్తోంది చెల్లాయి.

మందు నిండిన సిరెంజితో డాక్టరు చేతులు ముందుకు కదిలాయి!

ఆయాస పడుతున్న తండ్రి మీదకు వంగాయి!

మృత్యువుతో సాగిస్తున్న పోరాటానికి ఆయుధాన్ని అందిస్తున్నట్టు ఇంజెక్షన్ చేసి దూరంగా నిలబడి ఫలితానికి ఎదురు చూస్తున్నాడు డాక్టరు!

నిరాశగా ఆయన పెదవులు విడివడి, గీతాల్లా సాగిపోయాయి!

శంకరం గుండె పగిలినట్లయింది!

మనోసముద్రంలోని దు:ఖం చెలియలికట్ట దాటే యత్నం చేస్తోంది!

తండ్రికేసి ఆశగా చూశాడు శంకరం!

ఎగిరెగిరి పడుతున్న వక్షంలో చలనం స్థంబించింది!

కాదు! ప్రపంచపు గమనమే స్థంబించిన అనుభూతి!

చెదిరిన గుండెతో డాక్టరు వంక చూశాడు శంకరం! ఆయన అప్పుడే బయటకు వెళ్ళిపోయాడు! గాభరాగా అడుగులేసుకొంటూ డాక్టరు వెనక వెళ్ళాడు.

'సారీ! శంకరం! ఈ సమయంలో నువ్వు ధైర్యంగా వుండాలి. నేను చేయగల్గింది చేశాను!....'

తరువాత మాటలు శంకరానికి వినబడలేదు!

స్కూటర్ స్టార్ట్ అయిన ధ్వని! గుండెల్ని చీలుస్తున్నట్లు చప్పుడు! చీకటిని చీల్చుకుంటూ ముందుకు సాగిపోయింది!

శంకరం చుట్టూ చీకటి!

చీకట్లో మిగిలిపోయాడు శంకరం!

అతని కళ్ళనిండా చీకటి! మనసునిండా చీకటి! గుండెలమీద చేతులతో రాసుకొంటూ భయంగా బెదురుగా చుట్టూ చూశాడు! ప్రపంచం నిండా చీకటి! విశ్వంనిండా వ్యాపించిన చీకటి! కనుల కొలకులనుండి జారిన కన్నీళ్ళను ఒత్తుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళాడు!

చెల్లాయి, తమ్ముళ్లు తండ్రి శవం మీదపడి అనాథల్లా ఏడుస్తున్నారు.

కాళ్ళవేపున పడి తల నేలకేసి బాదుకుంటోంది తల్లి. జుత్తు పీకేసుకొని పిచ్చిదానిలా అరుస్తోంది! సముద్రాలు ఏకమై పొంగి భూమిని మింగేటప్పటి ప్రజల ఆక్రందనఅది!

ఇప్పటివరకూ ఆయన, పిల్లలను ఆప్యాయంగా పెంచిన తండ్రి! అమ్మకు సర్వస్వం అయిన భర్త! ఊళ్లోవాళ్ళకు అత్యంత ప్రీతిపాత్రమైన ఉపాధ్యాయుడు! కాని, ఈ క్షణంనుండీ ఎవళ్ళకూ ఏమీకాడు! రేపు ఉదయానికి కొన్ని లక్షలమైళ్ల వైశాల్యంకల్గిన ఈ భూమాతఒడిలో మిగలబోయే పిడికెడు బుగ్గి! కాకపోతే బుట్టెడు అస్థికలు! అంతే!!

శంకరానికి కాళ్ళక్రింద భూమి చీలిపోతున్నట్లుంది!

నరాలన్నీ పట్లు తప్పినట్లయిపోయాయి!

రేపటినుండీ ఈ బ్రతుకు ఎలా కడతేరటం?

తనకొచ్చే రెండువందలరూపాయల జీతంతో ఈ అయిదు జీవాలు ఎలా బ్రతుకుతాయి? తమ్ముళ్లను ఎలా చదివించడం? చెల్లాయికి ఎలా పెళ్ళిచేయటం? తల్లికి శాశ్వతంగా కల్గిన ఈ లోటును ఎలా తీర్చటం?

భగవాన్! ఎలా తీర్చటం? ఏ విధంగా తీర్చటం?

తన తండ్రిలేని భవిష్యత్తును ఊహించలేకపోయాడు శంకరం!

తన గుండెను ఎవరో బలంగా అదిమిపట్టి నొక్కేస్తున్నట్టు అనిపించింది. ఊపిరాడని గదిలో బంధించినట్లుంది. చెల్లాయి ఆక్రందన వినటానికి భయం! తమ్ముళ్ళ భవిష్యత్తు ఊహించటానికి భయం! తల్లిముఖం చూడటానికి భయం! తండ్రి శవానికి దగ్గరగా వెళ్ళటానికి భయం! అడుగుతీసి అడుగు వెయ్యటానికి భయం!

ఒంటినిండా, గుండెల నిండా, రక్తంనిండా, మనసు నిండా, పేరుకొంటున్న భయం! ఊడలు దింపుకొంటున్న భయం! పాపంలా పరచుకొంటున్న భయం!

శంకరం నేలమీద కూలబడిపోయాడు!

మోకాళ్ళ మధ్య తలదూర్చుకొని బావురుమన్నాడు!

* * *

సెకెన్లు నిమిషాల్లా కదులుతున్నాయి!

నిమిషాలు గంటల్లా పాకుతున్నాయి!

తెల్లగా తెల్లవారింది! శవంమీద పడి ఇంకా రోదిస్తూనేవుంది తల్లి! భర్తతోబాటు తననుకూడా తీసుకుపొమ్మని దేవుళ్ళందరికీ మొక్కుతూనే వుంది! ఏడ్చి ఏడ్చి ఇక ఏడవటానికి ఓపికలేని తమ్ముళ్ళిద్దరూ తండ్రి శవం ప్రక్కనే పడి నిద్రపోతున్నారు! చెల్లాయి అమ్మమీద పడి పూనకం వచ్చిన దానిలా అరుస్తూ ఏడుస్తోంది!

శంకరం మెదడంతా ఖాళీ అయిపోయినట్లనిపించింది!

రాత్రి తెల్లవార్లూ నిద్ర లేకపోవటంవలన తలనొప్పితో కణతలు పగిలిపోతున్నాయి!

వీధిలోని పెద్ద లొక్కొక్కరే చేరుతున్నారు!

తలో ప్రక్కా నిలబడి అనునయ వాక్యాలేవో చెప్తున్నారు. అవేమీ తనకు అర్థం కావటంలేదు!

అర్థమైనదల్లా ఒక్కటే!

అది విషంకన్న భయంకరమైన సత్యం!

తండ్రి తనకిక లేడన్న ఘోరమైన సత్యం!

పెద్దలందరూ జరుగవలసినతంతు గురించి ఆలోచనలు జరుపుతున్నారు. ప్రక్కింటి మాష్టారు దగ్గరవుండి పనులన్నీ పురమాయిస్తున్నారు. తనకు తెలియకుండానే శవవాహనానికి కావల్సిన సరంజామా అంతా ఇంటిముంగిట చేరింది!

విరామం తెలియకుండా రోదిస్తున్న అమ్మకు చుట్టుప్రక్కల ఆడవాళ్ళు వేదాంతం చెప్తున్నారు! వెడలిపోయేది తనువేకాని ఆత్మకాదని వక్కాణిస్తున్నారు! శరీరం అనిత్యమనీ, ఆత్మ ఒక్కటే చావు లేనిదనీ, అదెప్పుడూ మనతోనే వుంటుందనీ వివరిస్తున్నారు. అమ్మ ఈ మాటల్ని అర్థంచేసుకోనేయత్నం కూడా కనీసం చేయటం లేదు! తనకు జరిగిన అన్యాయానికి అమాయకంగా హృదయం కరిగేలా ఏడుస్తోంది!

తనకు దేవుడు కల్పించిన లోటును రోదనే తీరుస్తుందనేటంతటి పిచ్చినమ్మకంతో పోయిన తన దేవుడు తిరిగి వస్తాడనే టంతటి నిశ్చల విశ్వాసంతో విలపిస్తోంది! గుండెలు బాదుకుంటోంది! జుత్తు పీక్కుంటోంది! శంకరం అటువేపు మరి చూడలేక లోపలి గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. తన వెనకాలే ప్రకింటి మాష్టారు వచ్చేరు.

'చూడు శంకరం!....'

శంకరం తలెత్తి చూశాడు. అనుకోకుండానే గుండెల్లోంచీ దుఃఖం పెల్లుబికింది! గొంతు బొంగురు పోయింది!

'మేష్టారూ!' అంటూ పసిపిల్లాడిలా ఆయన చేతుల్లో వాలిపోయాడు!

ఆయన వేళ్ళు శంకరం తలమీద నుతారంగా ఆప్యాయంగా కదిలేయి.

'శంకరం! నువ్వు పెద్దవాడివి! నువ్వే ఇలా అధైర్యపడితే ఆ పసివాళ్ళ సంగతేమిటి? అదీగాక మీ అమ్మగార్ని ఓదార్చవలసిన బాధ్యత నీది! ఆ మహానుభావుడు సుఖంగా వెళ్ళిపోయాడు! నువ్వు కంటతడి లేకుండా తరువాతి కర్మలన్నీ జరిపిస్తేనే ఆయన ఆత్మకు శాంతి లభిస్తుంది.'

మేష్టారి గొంతు బొంగురు పోయింది. తన తండ్రికీ, ఆయనకూ వున్న స్నేహం అలాటిది!

శంకరం మవునంగా వుండిపోయాడు!

'శంకరం! ఇంట్లోంచి శవం

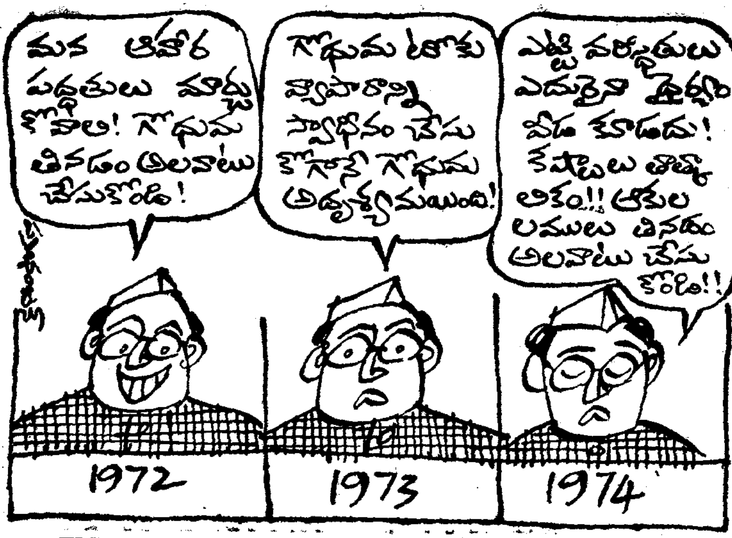

ఎంత తొందరగా కదిలిస్తే అంత మంచిది! ముందు అతంతు చూడాలి!' మేష్టారు మెల్లగా అన్నారు.

శంకరానికి మళ్ళీ ఏడుపుముంచుకొచ్చింది!

'మేష్టారూ! ఈ ఇల్లు ఆయన కట్టించినది! ఈ యింట్లోని ప్రతీ వస్తువూ ఆయనది! మేమందరం ఆయన మనుషులం! ఆయన ప్రాణం పోగానే ఎంతతొందరగా ఇంట్లోంచి పంపించేస్తే అంత మంచిదనే నిశ్చయానికి వస్తున్నాం. ఎంత దారుణం మాష్టారూ! నిన్నటి దాకా అన్నీ అయిన మనిషి, ఈదినం ఏమీ కాకుండా అయిపోయారా?' అన్నాడు ఏడుస్తూ,

మేష్టారు చిన్నగా నవ్వేరు!

గీతోపదేశ కాలంలో శ్రీకృష్ణుడు అర్జునుని చూసి పెదవులమీద కదిలించిన నవ్వు అది!

యుద్ధానంతరం, అశోకుడు రణరంగంలోని రక్తాన్నీ శవాల్నీ చూసి చిందించినప్పటి దరహాసం అది!!

ఆ చిరునవ్వుతో శంకరం కదిలిపోయాడు.

మేష్టారు అన్నారు.

'అందరం ఒకనాడు ఇలా సాగిపోయేవాళ్ళమే. ముందు వెనుకలు మాత్రమే మనమధ్య మిగిలే వ్యత్యాసం! చివరకు కావల్సినది ఆరడుగుల నేల! ఆఖరుకు మిగిలేది పిడికెడుబూడిద!! ఎవరు చేయాల్సిన విధులు వాళ్ళు నిర్వర్తించాక ఈ లోకంనుండి సాగిపోవడమే జరుగుతుంది నిన్ను ప్రయోజకునిగా

తీర్చిదిద్ది కుటుంబ బాధ్యత నీ కప్ప గించారు అది సక్రమంగా నిర్వ ర్తించడమే నీ కర్తవ్యం. ఆయన ఆత్మకు శాంతి చేకూరాలంటే ఇదొక శుభంగా భావించి, ఆయన అంత్యక్రియలు జరిపించు! ఈకార్యం ఎంత శ్రద్ధతో చేస్తే అంతమంచిది! శ్రద్ధతో జరిపేది కనుకనే దీన్ని శ్రాద్ధకర్మగా మన పెద్దలు పేర్కొన్నారు.'

శంకరం కన్నీళ్ళు తుడుచుకొని మేష్టారివెనుక బయిటకు వచ్చాడు.

మనసు రాయిచేసుకొని యాంత్రికంగా తతంగం ప్రారంభించాడు. బ్రాహ్మణులు సలహా ఇచ్చిన ప్రకారం విధులన్నీ నిర్వర్తిస్తున్నాడు. ఏడుకట్ల సవారీ తయారయింది. తండ్రిప్రేతానికియథావిధిగాస్నానం చేయించేడు. సవారీ మీాదకు శవాన్ని తరలించి తడపలతోబిగించి కట్టాడు. కొత్త కుండలో పిడకల మధ్య నిప్పు రాజేశాడు.

ప్రక్కన చేరిన పెద్దలందరూ తలో చెయ్యీ వేశాట!

సూర్యుడు నడినెత్తిమీాదకు చేరే వేళకు వాహానం లేచింది! మళ్ళీ అందరూ ఘొల్లు మన్నారు. శాశ్వతంగా తండ్రి తనువు ఇంట్లోంచి బయటకు కదిలింది!

నిప్పు పట్టుకొని వాహానంముందు నడిచేడు.

శ్మశానంలో పేర్చిన చితిమీాదకు తండ్రిశవం చేరింది!

మంత్రఘోష మధ్య తలవైపున వుంచిన అగ్ని గంటలోనే ప్రజ్వరిల్లి తండ్రిని తనలో ఇముడ్చుకుంది. చూస్తూండగానే బూడిద, బొగ్గులు కాలుతున్న కట్టెలు, కాలనిబొమికలు, కనుఎదుట మిగిలేయి.

తండ్రికి తర్పణ విడచేడు.

శ్మశానంలో విడిచిన తర్పణను కాకులు తీసికెళ్ళి పితృ దేవతలకు అందిస్తాయట. ఆ తర్పణ కాకులు తినకపోతే పోయిన మనిషికి ఏవో కోరికలు తీరకుండా వుండిపోయినట్లు నమ్మాలట. చుట్టూచేరిన పెద్దలు అనుకొంటున్నారు. శంకరం అన్నం కలిపి పెట్టిన వెంటనే చుట్టూ వది కాకులు వాలేయి! కావు కావు మని గోలచేస్తూ ఒక్క మెతుకు మిగల్చకుండా అరగించి ఎగిరిపోయాయి.

ఎవరో అంటున్నారు.

'మహానుభావుడు! కోరిక లేవీ లేకుండా పోయాడు!'

ప్రేతభూమికి వెనుకగా వున్న నూతివద్ద స్నానంచేసి ఇంటికి తిరిగి వచ్చాడు శంకరం!

ఇల్లంతా బావురు మంటోంది.

శరీరంలోని ఏదో భాగం విడిపోయి కనపడకుండా ఎక్కడికో పారిపోయినట్లు అనుభూతి కల్గింది.

లోపలి గదినుండి తల్లి రోదన వినిపిస్తోంది.

నుదుటిన రూపాయి కాసంత బొట్టుతో కళకళలాడే తల్లిముఖం ఇక కళావిహీనంగా తయారవుతుంది.

సంఘం దృష్టిలో ఎదురుపడకూడని స్త్రీగా ఆమె మారిపోతుంది. బోసిమెడతో, కళాకాంతులు లేని ముఖంతో శేషజీవితాన్ని మోడువారిన కట్టెలా గడపాల్సిందే.

తల్లిజ్ఞాపకానికి వచ్చేసరికి అడుగు ముందుకు వేసి ఇంటిలోకి వెళ్లలేకపోయేడు శంకరం. వీధిఅరుగుమీదే కూలబడిపోయేడు నీరసంగా.

హెడ్మాష్టారు, ఎదురింటి ప్లీడరుగారు, ఆవతలివీధి డాక్టరుగారు, తాలూకాఫీసు గుమాస్తాలు ఒక్కొక్కరే వచ్చి పలకరించి వెళ్ళిపోతున్నారు అనునయంగా.

అందరి మాటలకూ కన్నీళ్ళతో తలవూపటం తప్ప ఏం చేయలేకపోయాడు.

శంకరం మనసంతా దిగులుగా ఉంది.

మెద డంతా ఖాళీ అయిపోయినట్లుంది. కడుపులో ఏదో మెలికలు తిరిగిపోతున్న బాధ! సందర్భంలేని దృశ్యాలేవో కనులముందు పొరలు పొరలుగా కదలాడి మస్తిష్కంవెనకకు జారిపోతున్నాయి; కలల్లోని దృశ్యాలకు మల్లే.

'బాబూ! కాస్త కాఫీ తాగు!'

శంకరం తలెత్తి చూశాడు.

పక్కింటివిధవావిడ కాఫీగ్లాసుతో నిలబడింది గుమ్మం దగ్గర.

అతనికేమీ తాగాలనిపించటం లేదు.

'ఆకలి' అనే పదాన్ని ఎన్నో యుగాలనుంచీ మరచిపోయిన మానవునిలా ఆమెకేసి చూసి వద్దన్నట్లు తల అడ్డంగా ఊపేడు. కానీ, మునలావిడ అంత త్వరగా వదిలే మనిషి కాదు.

'బాబూ! ఎంతో అలసిపోయావు. వంట లయేసరికీ ఆలస్యంఅవుతుంది. నామాట కాదనక యీ కాస్త కాఫీ త్రాగు.'

గ్లాసు దగ్గరగా ఉంచి లోనికి వెళ్ళిపోయింది ఆవిడ!

'హూఁ! అలసట!! తను చేసిన వీరోచితకార్యానికి అలసట! భుజాలు వాచిపోయేటట్లు తనను బాల్యంలో మోసి పెంచిన తండ్రి చితికి నిప్పంటించి నందులకుగానూ తనకు అలసట! ఆప్యాయత, ప్రేమ రంగరించి తనను పెద్ద చేసినందులకు గాను, రవంత బూడిద చేసిన తన ఘన కార్యానికి అలసట! అందుకు తను సాధ్యమైనంత తొందరగా కాఫీ

త్యాగి అలసటనుండి కోలుకొని బలం చేకూర్చుకోవాలి,

విరక్తిగా నవ్వుకొని కాఫీగ్లాసందుకొని త్రాగేశాడు.

కడుపులో వెలితినిండినట్లయింది. ఎంతో సేపటినుండే కడుపులో కలచివేసిన అనుభూతి కాస్త ఆకలే అనీ, అది కాఫీతో చల్లారిందని అతనికి లీలగా అర్థమైంది.

ప్రక్కింటిమేష్టారువచ్చి ప్రక్కనే కూలబడి ముందు జరుగవలసిన కార్యక్రమాలన్నీ వివరిస్తున్నారు కర్మకాండయథావిధిగా జరగటానికి కావల్సిన వస్తువులన్నీ పట్టీ రాసి ఇచ్చేరు. సుమారుగా వాటన్నిటికి ఎంతడబ్బు ఖర్చవుతుందో కూడికలు చేసి లెఖలు కట్టారు.

డబ్బు ప్రసక్తి వచ్చేసరికి శంకరం త్రుళ్ళిపడ్డాడు ! !

ఇంతసేపూ దాన్ని గురించిన జ్ఞాపకం తనకులేదు.. తండ్రి వెళ్ళిపోయిన ఊర్ధ్వలోకాలకూ తను మిగిలిన ఈ అధోలోకానికి నిచ్చెనగా కనుపించింది డబ్బు!

మనసులో చెలరేగిన ఊహాలకూ, జరగబోయే యదార్థాలకూ మూలసూత్రంగా ముడిపడి కూర్చుంది డబ్బు ! జరిగిపోయిన ఘోరానికీ, జరగవలసిన భౌతిక కర్మలకూ ముడిపెట్టి నిలబడింది డబ్బు

మేష్టారు డబ్బుగురించి మాట్లాడగానే తనువు అశాశ్వతమనే వేదాంతం మనసునుండి ఎగిరిపోయింది! ఆత్మ శాశ్వతమనే ప్రతిపాదన రెక్కలు విప్పుకొని పారిపోయింది. అందరం ఒకనాడు మట్టిలో కలసిపోవలసిన వాళ్ళమే నన్న సత్యం మనసు వెనక్కు జారిపోయింది. జీవితం మూణ్ణాళ్ళముచ్చట అనే అంశం మస్తిష్కం వెనుకకు ఏవో పొరల్లోకి దిగిపోయింది.

ఈ లోకంలో అన్నీ అశాశ్వతాలే అయినా, అన్నీ అసత్యాలే అయినా ఒక్కటి మాత్రం శాశ్వతమైనదిగా, సత్యమైనదిగా శంకరం కనులఎదుట నర్తించింది. అది డబ్బే అని శంకరానికి నూటికి నూరుపాళ్లు అర్థమైపోయింది.

ఆత్మ కూడా అశాశ్వతమే ! డబ్బొక్కటే ఈ లోకంలోని జీవులకు ఊర్ధ్వలోకాల్లోని పితృదేవతలమా నడిపించేది,! డబ్బొక్కటే వీళ్ళందరినీ కదిలించేది.‹ అని శంకరానికి పూర్తిగా అర్థమైపోయింది.

ఈ అర్థమయిన ఆలోచన మెదడు నిండా నిండేక యాతన ఆరంభమైంది !

శంకరం పూర్తిగా భౌతికలోకంలోకి వచ్చేడు !

'మాష్టారు! ఇంట్లో రెండొందలు మాత్రం వున్నాయి. ఈ పదిరోజులలో జరుగవలసిన కర్మకాండ ఆ డబ్బుతో పూర్తయేటట్టులేదు! ఇంకొక రెండువందల రూపాయలు ఎక్కడయినా సమకూర్చండి. మీ మేలు మరచిపోలేను' శంకరం ఉద్వేగంతో అన్నాడు.

తనలో ఈగంటలోకల్గినమార్పుకు తనకే ఆశ్చర్యం అనిపించింది. గంట క్రితం తండ్రిపోయిన లోటు ఎలా తీరుతుందనే బాధతో కుమిలిపోయేడు. 'ఇప్పుడు' ఇంట్లో రెండొందలులేని లోటు ఎలా భర్తీ అవుతుందా అనే ఆలోచనతో సతమతమవుతున్నారు.

మేష్టారు భుజంమీది కండువా సర్దుకొని లేచి నిలబడ్డారు.

ఇంతసేపూ శంకరానికి ఎలా ధైర్యం చెప్పటమా అనే సమస్యతో కదిలిపోయేడాయన! ఇప్పుడిక ఆ సమస్య తీరిపోయింది ఆయనకు! శంకరం ముఖంలో తండ్రిపోయిన బాధ సమసిపోయి డబ్బుకోసం పడే మధనం స్పష్టంగా కన్పించింది.

'శంకరం! నేను మార్వాడీకొట్టు కెళ్ళి డబ్బుతెస్తాను. ఆ విషయంలో నువ్వు బెంగపెట్టుకోకు. లోనికివెళ్ళి పిల్లలకు ధైర్యం చెప్పు. నేను సాయంత్రం వళ్ళీ వస్తాను' అంటూ ఎండలోకి కదిలిపోయారు మేష్టారు.

శంకరం భారంగా లేచాడు.

ఇంట్లో వస్తువులన్నీ అస్తవ్యస్తంగా చెదిరిపోయి వున్నాయి. తండ్రి గదినిండా వింతవాసన. మృత్యువు కదిలి ముందుకు సాగిపోయేకా దిగవిడిచిన ఊహాకందని వాసన. ఒంటరిగా తండ్రిగదిలోనికి వెళ్ళటానికి భయమేసింది శంకరానికి!

ఆ గదిలో ఒక వారగా ప్రమిదలో నూనిపోసి వత్తివేసి దీపం వెలిగించారు. వత్తి నిలిచి కాలుతోంది. నూని కాలటానికి సహాయపడుతోంది. నూని అయిపోతే వత్తి ఆరిపోతుంది.

వత్తి భౌతిక కాయం; నూని దానిలోని ప్రాణంగా తోచింది శంకరానికి.

కాని, కొంత సేపటిలోనే ఆ తర్కం చెదిరిపోయింది.

ప్రాణంకంటే విలువయినది, ప్రాణం పోయేకా కూడా అవసరమయ్యేదీ, డబ్బే అని శంకరానికి అనిపించింది. మనసులోనే దీపానికి నమస్కరిస్తూ నిలబడ పోయాడు కొన్ని క్షణాలు.

'బాబూ! కాస్త ఎంగిలిపడుదువుగాని రా! ఎప్పుడో నిన్న రాత్రి తిన్న అన్నం!' ప్రక్కంటి విధవావిడ పిలుస్తోంది.

కాళ్ళీడ్చుకొంటూ వెళ్ళి విస్తరి దగ్గర కూలబడ్డాడు.

దు:ఖంలో ముద్ద నోటిలోకి దిగదేమో! అనే అనుమానం వచ్చింది కాని ఆ అనుమానం కేవలం భ్రమే అని కొన్ని క్షణాల్లోనే ఋజువైంది. బరువెక్కిన కడుపు అందుకు సాక్ష్యముగానిలిచింది. రోజూకంటే ఎక్కువ తిన్నట్టు ఫీలయ్యాడు. చిన్నతమ్ముడు అన్నంలోకి పెరుగులేనందుకు అల్లరి చేస్తున్నాడు. రేపటినుండి యీామజ్జిగ నీళ్ళు కూడా వుండని రోజులు ఎదురౌతాయని వాడు ఊహించటం లేదు. శంకరం వాణ్ణి నాలుగు కేకలేపి విస్తరిదగ్గరనుండి లేచాడు. వాడు మళ్ళీ చిందులేస్తూ ఏడుపు లంకించుకొన్నాడు. ఎవరో వాణ్ణి సముదాయిస్తున్నారు. శంకరం మనసంతా చికాకుగా వుంది. రాత్రితెల్లవార్లూ నిద్ర లేకపోవటం వలన, కడుపు కాస్త బరువెక్కగానే కనురెప్పలు మత్తుగా వాలి పోయ్యాయి నిద్ర లేచేసరికి సాయింత్రం అయిదు గంట లయింది. మత్తుగా లేచి పెరట్లోకి వెళ్ళి ముఖం కడుక్కొని వీధి వైపుకి వచ్చాడు. ఊళ్లో పెద్దలు ఒక్కొక్కరే వచ్చి పరామర్శిస్తున్నారు. అందరి మాటలూ వింటూ తల వూగిస్తూ వీధిలోనిబల్లమీద కూలబడిపోయాడు శంకరం. చీకటి పడింది. వచ్చిన నల్గురూ వెళ్ళిపోయారు.

కొంచెంసేపటిలోనే ఫలహారానికి పిలుపు వచ్చింది. అంతా మామూలే భోజనం బదులు ఫలహారం కడుపు నిండా వెళ్ళింది. తరువాత మళ్లీనిద్ర.

• • •

మరునటి వుదయం లేచి చెరువు గట్టుకు వెళ్ళి నిత్యవిధి ఆచరించి తండ్రికి తర్పణ విడిచేడు. పక్షుల్ని, భూ జలచరాలను, ఎవర్నో ఒకర్ని వచ్చి ఆ తర్పణ యమభటులకు అందనీయకుండా ఊర్ధ్వలోకానికి ఎగిరిన తండ్రి ఆత్మకు అందచేయమని ప్రార్థించేడు. పురోహితుడు చెప్పిన కర్మలన్నీ యధావిధిని నిర్వర్తించేడు. ఆయనకు అందవలసిన మామూలు చిల్లరతోసహా అంతా వసూలు చేసుకొని వెళ్ళిపోయాడు పురోహితుడు.

రోజూ ఉదయాన్నే నిత్యవిధి ఆచరించటం, రాత్రి నిద్రపోవటం తప్ప ఆ దినాల్లో ప్రత్యేకత ఇంకేమీ కనబడలేదు. పదకొండో రోజున, పన్నెండో రోజున జరపాల్సిన కర్మలన్నీ శాస్త్రబద్ధంగా జరిపేడు. వచ్చిన బంధువు లందరూ ఏవో సలహాలిచ్చి వెళ్ళిపోయేరు.

పన్నెండో దినంనాటి రాత్రికి కేవలం తనూ, తన తమ్ముళ్ళు, చెల్లెలూ తల్లీ మాత్రమే ఇంట్లో మిగిలేరు. తండ్రిపోయిననాడు మార్వాడీ నుండి తెచ్చిన అప్పు రెండొందలూ కాక, వీధిచివర్న ప్లీడరుగారి దగ్గర

తీసుకొన్న అప్పు మరో రెండొందలు కూడా మిగిలింది.

ఆ రాత్రి భోజనంచేసి వరండాలో పడక్కుర్చీలో నడుం వాల్చాడు శంకరం.

పెద్దతమ్ముడు పుస్తకాలు పట్టుకొని ప్రైవేటుకు బయలుదేరుతూ తనవద్ద ఆగేడు.

'ఏరా! ఏమిటి కావాలి?' అన్నాడు.

'ఎల్లుండి పరీక్షఫీజు పాతికరూపాయలు కట్టాలన్నయ్యా. అదికాక ప్రైవేటు మేష్టారికి పదిహేను రూపాయలివ్వాలి' అన్నాడు నసుగుతూ.

'అలాగే' అంటూ తలవూపేడు శంకరం.

తమ్ముడు వెళ్ళిపోయేడు.

చెల్లాయి వంటయింట్లోని పని ముగించుకొచ్చింది.

'అన్నయ్యా!' మెల్లగా పిల్చింది.

'ఊఁ' అన్నాడు శంకరం.

'ఈవాల్టి వరకూ జాగ్రత్తగానే వాడేను కాని, ఏంచేయటం? వచ్చే వాళ్లతో పోయేవాళ్ళతో సరిపోయిందిగా? రేపు ఉదయం బియ్యం, పంచదార తెచ్చుకోవాలి. ముందు కొంచెం తెచ్చుకొంటే తరువాత మొత్తంగా కొనుక్కోవచ్చు.'

చెల్లాయి మాటలకు శంకరానికి నవ్వు వచ్చింది.

చెల్లాయి చాల తెలివైనది. తన మనసు బాధ పడకుండా విషయాన్ని చెప్పాలని యత్నిస్తోంది. రేపు కొంచెంతీసుకున్నా తరువాత మొత్తంగా తీసుకున్నా అవన్నీ కేవలం తన జీతం రెండు వందల రూపాయల్లోనే అన్న సంగతి ఆమెకుమాత్రం తెలీదూ!

శంకరం మవునంగా వుండిపోయేడు.

'బాబూ! శంకరం!'

శంకరం కనులు విప్పిచూసాడు. గదిగుమ్మందగ్గర తల్లి నిలబడి వుంది.

'పిల్చావా అమ్మా!' అన్నాడు మెల్లగా.

'అవును బాబూ! నీకు ఒక విషయం చెప్పాలి!'

'చెప్పమ్మా!' అన్నాడు.

'మరేం లేదురా! మీ చెల్లాయికి తొందరగా ఏదో సంబంధం చూసి ముడి వేసెయ్యాలిరా! ఆరు నెలలలోగా యీశుభంజరిగితే చనిపోయిన మీ నాన్నగారి ఆత్మ శాంతిస్తుంది. రేపే గుంటూరు వెళ్లి ఆ గుమాస్తాగారి అబ్బాయి సంబంధం ఖాయం చేసుకొని రాకూడదూ'.

శంకరం కళ్ళెత్తి తల్లి వంక చూసేడు.

పాలిపోయినముఖంతో నీరసంగా గుమ్మానికి చేరగిలబడి నిలబడి వుంది ఆమె. తండ్రి పోయిన బాధకంటె కూతురికి పెళ్ళి ఇంకా కాలేదన్న

బాధే ఆమె ముఖంలో నిండి నట్లనిపించింది.

'అలాగే అమ్మా! ఎల్లుండి వెళ్తానులే' అన్నాడు.

తన బాధ్యతను తీర్చుకొని వెళ్ళిపోయాడు తండ్రి. తనకు మిగిలిన బాధ్యతగా కూతురి పెళ్ళికోసం అప్పుడే కలవరపడుతోంది తల్లి! పన్నెండు దినాలకిత్రం చనిపోయిన తండ్రి అందరి ఆలోచనలనుండి అప్పుడే నిష్క్రమించేడు. ఘోరమైన ఆ అశుభాన్ని అప్పుడే మరచి మరో శుభకార్యం చేయటంకోసం అయత్నం జరుగుతోంది.

పరీక్షఫీజు కట్టాలని తమ్ముని ఆరాటం!

ఇంట్లో గింజలు నిండుకొన్నాయని చెల్లాయి బాధ!

కూతురికి పెళ్ళి అవదేమో నని అమ్మ తాపత్రయం!

కాని, శంకరానికి ఇవేవీ మనసులో లేవు. రేపు ఈ కోరికలన్నీ తీర్చడానికి మరో రెండు వందలు ఎక్కడ అప్పు తేవటమన్నదే సమస్య. చేసిన అప్పు ఎలా తీర్చటమనేదే రెండో సమస్య.

డబ్బు గురించే తన ఆరాటం!

డబ్బు గురించే తన బాధ!

డబ్బు గురించే తన తాపత్రయం!

తల్లి తలుపు దగ్గరగావేసి లోనికి వెళ్ళిపోయింది.

శంకరం ఆకాశంవేపు చూస్తూ వుండిపోయేడు.

దశమివెన్నెలతో లోకాన్ని పాలిస్తున్న చంద్రునికి అడ్డంగా ఒక మేఘం కదిలింది. వెన్నెల పల్చనయింది. కొద్దిక్షణాల్లోనే అది చంద్రుణ్ణి దాటుకొని ప్రక్కకు వెళ్ళిపోయింది. ఎప్పటిలాగే మళ్ళీ వెన్నెల పరచుకొంది.

ప్రకృతి తనకేదో వింత రహస్యాన్ని బోధిస్తున్నట్లయింది.

రేపటిని గూర్చిన ఆలోచనలను మెదడులో ఒక వారకు నెట్టి నిద్రకుపక్రమించాడు శంకరం!